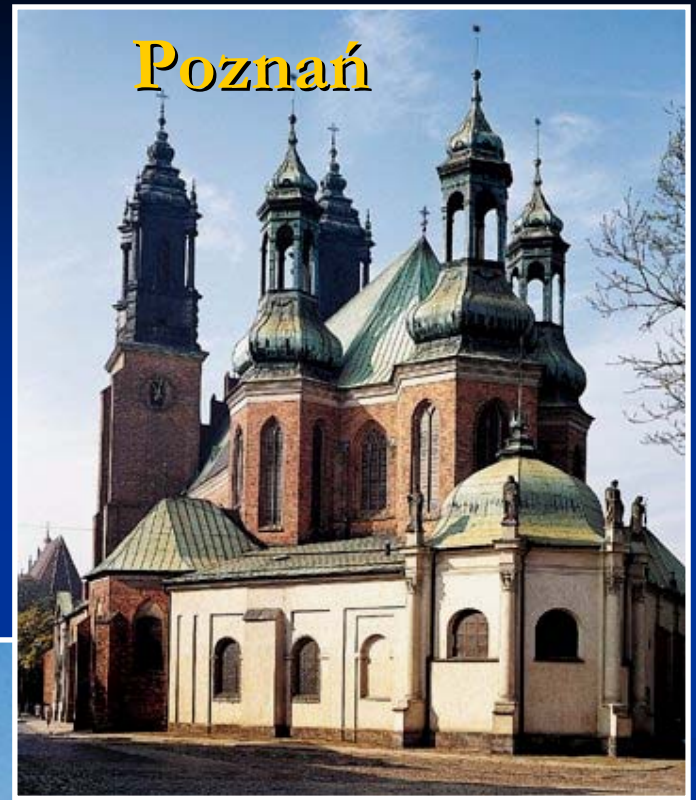

W kręgu kultury katedr

Świątynie średniowieczne

Paryż

Poznań

Kolonia

Symbolika średniowiecznej katedry

katedra = *biblia pauperum*

(„Biblia dla ubogich”)

Biblia dla nie umiejących czytać,
dla nie znających łaciny.
Symbole miały nieść z sobą
treści biblijne, miały wzbudzać
religijną refleksję.

Symbolika średniowiecznej katedry drzwi

Stanowią symboliczne zamknięcie świata **PROFANUM**.

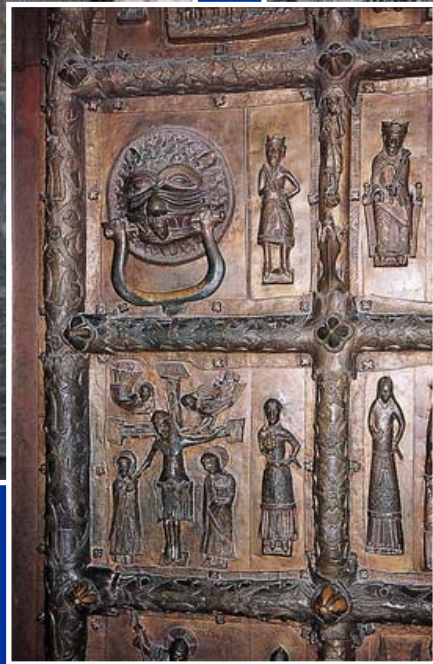
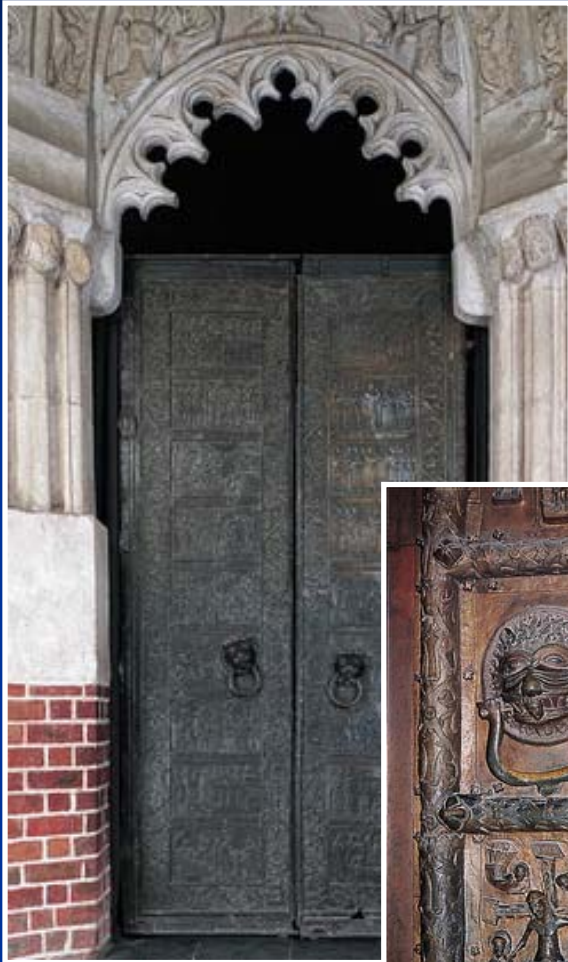
Wprowadzają w symboliczny porządek **SACRUM**.

„Mówią” do odbiorcy poprzez prezentację świętych, apostołów, wskazując jednocześnie na ich drogę życia jako drogę „wzorcową”.

Symbolika średniowiecznej katedry

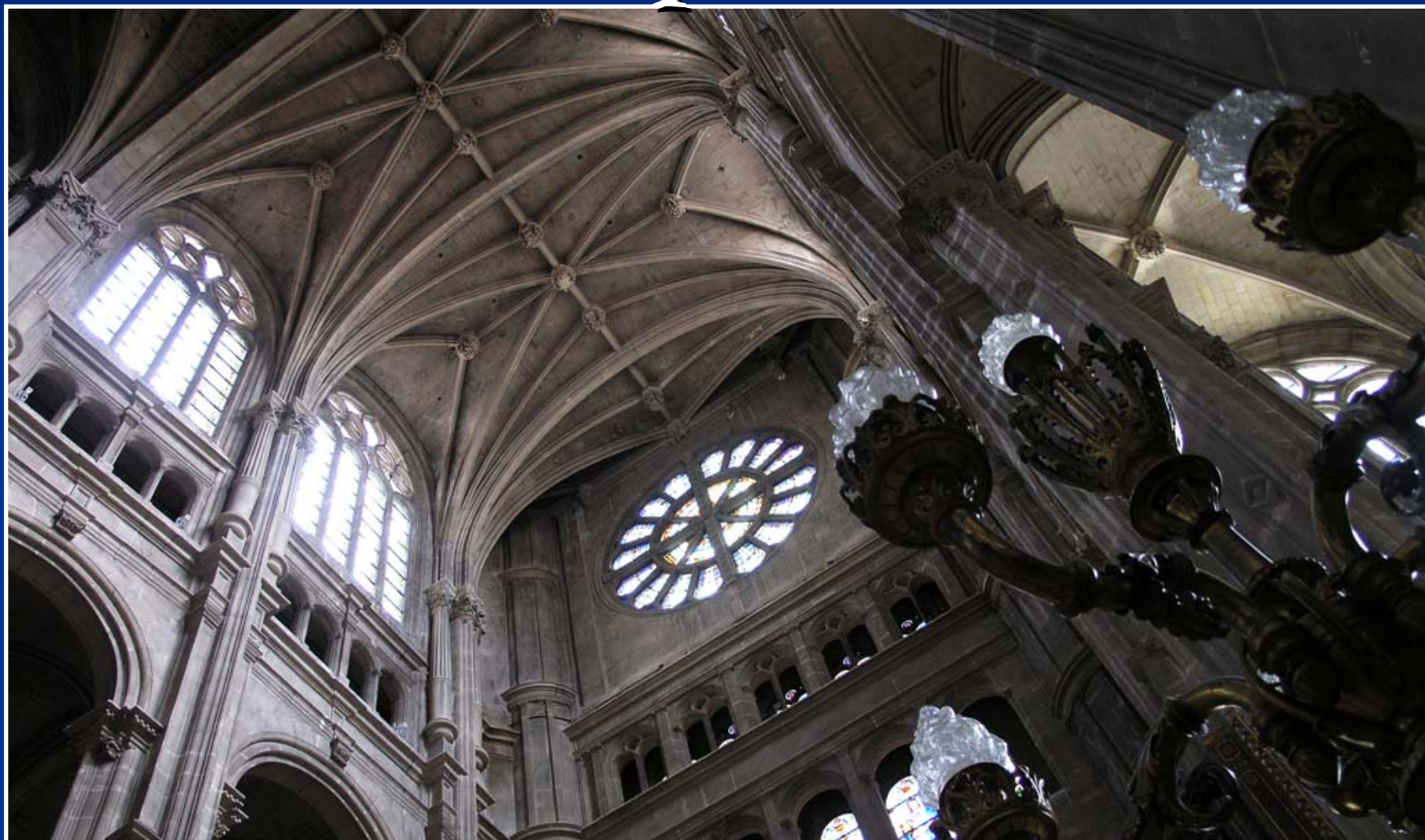
drzwi

Symbolika średniowiecznej katedry

sklepienie

Symbolika średniowiecznej katedry

sklepienie

Symbolicznie wznosi się nad nawą - jak niebo nad ziemią

Symbolicznym kolorem sklepienia najczęściej jest
NIEBIESKI.

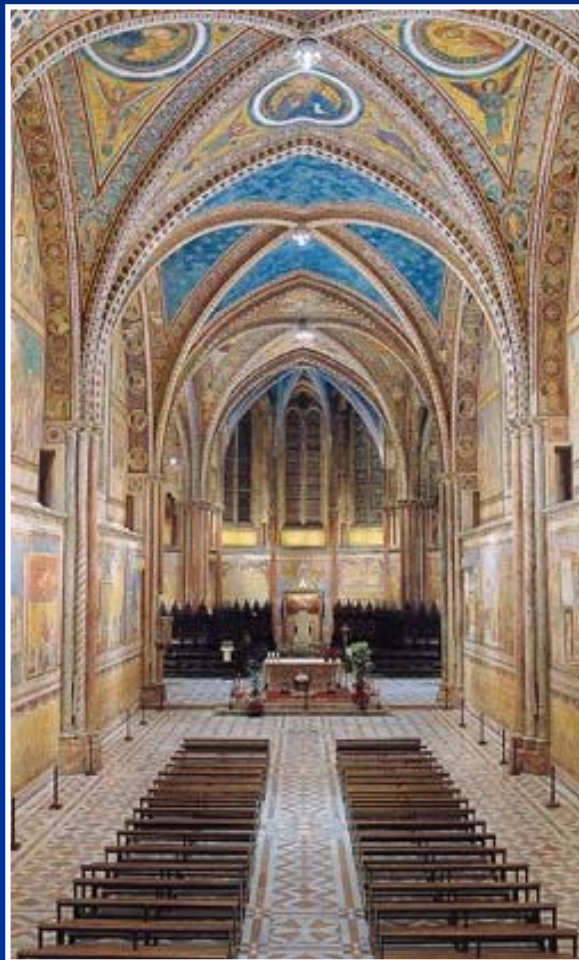
Biegnący po filarach wzrok kierowany jest w stronę symbolicznego „nieba” – stanowi to drogę w kierunku uduchowienia każdego, kto przebywa w świątyni.

Krzyżujące i splatające się linie sklepienia to symbol „sieci św. Piotra” – wyobrażenia jedności Kościoła.

Symbolika średniowiecznej katedry

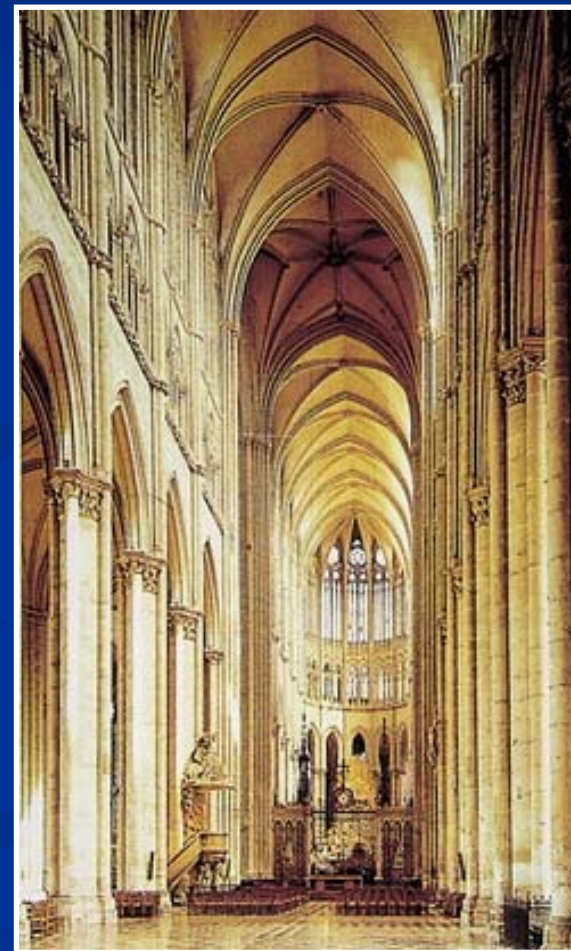
sklepienie

Asyż, bazylika św. Franciszka

Cambridge,
kaplica Kings College

Amiens, wnętrze katedry

Symbolika średniowiecznej katedry

ołtarz

H. Memling, tryptyk „Sąd Ostateczny”

Symbolika średniowiecznej katedry

ołtarz

Miejsce, skąd wszystko promieniuje i dokąd się zbiega.

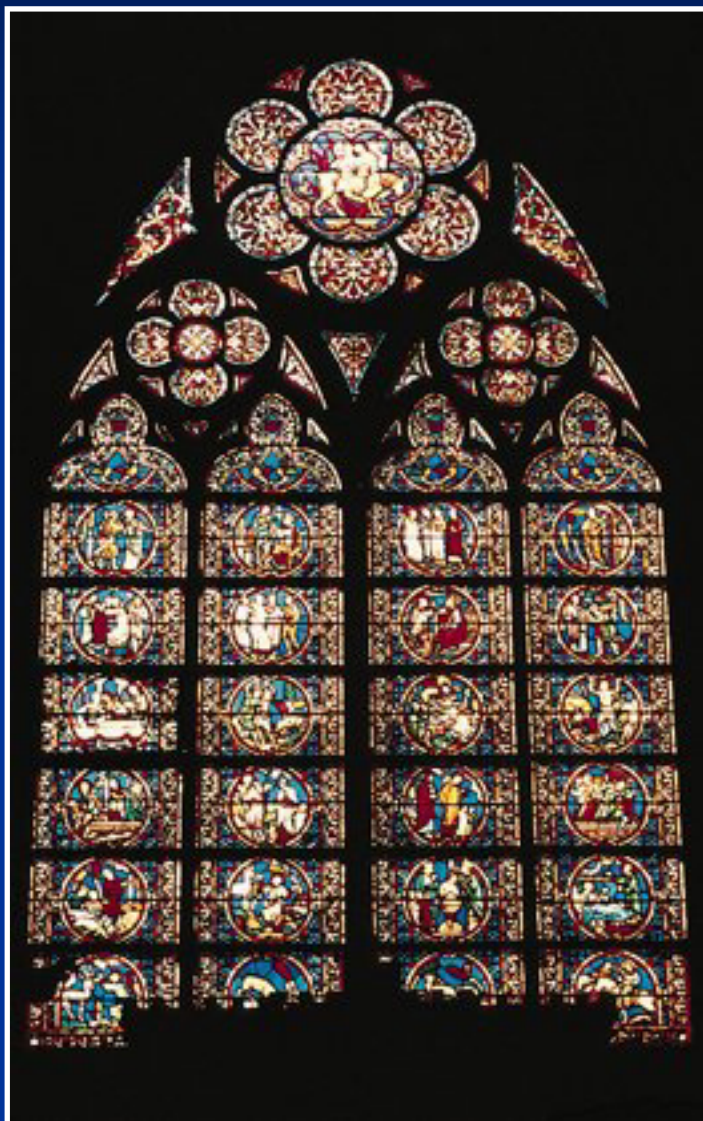
Stanowi centrum i serce budowli.

Jest zwieńczeniem drogi, jaką przebywa się, idąc główną nawą

Oś nawy wyobraża w ten sposób drogę człowieka do zbawienia, u której kresu czeka Chrystus.

Symbolika średniowiecznej katedry

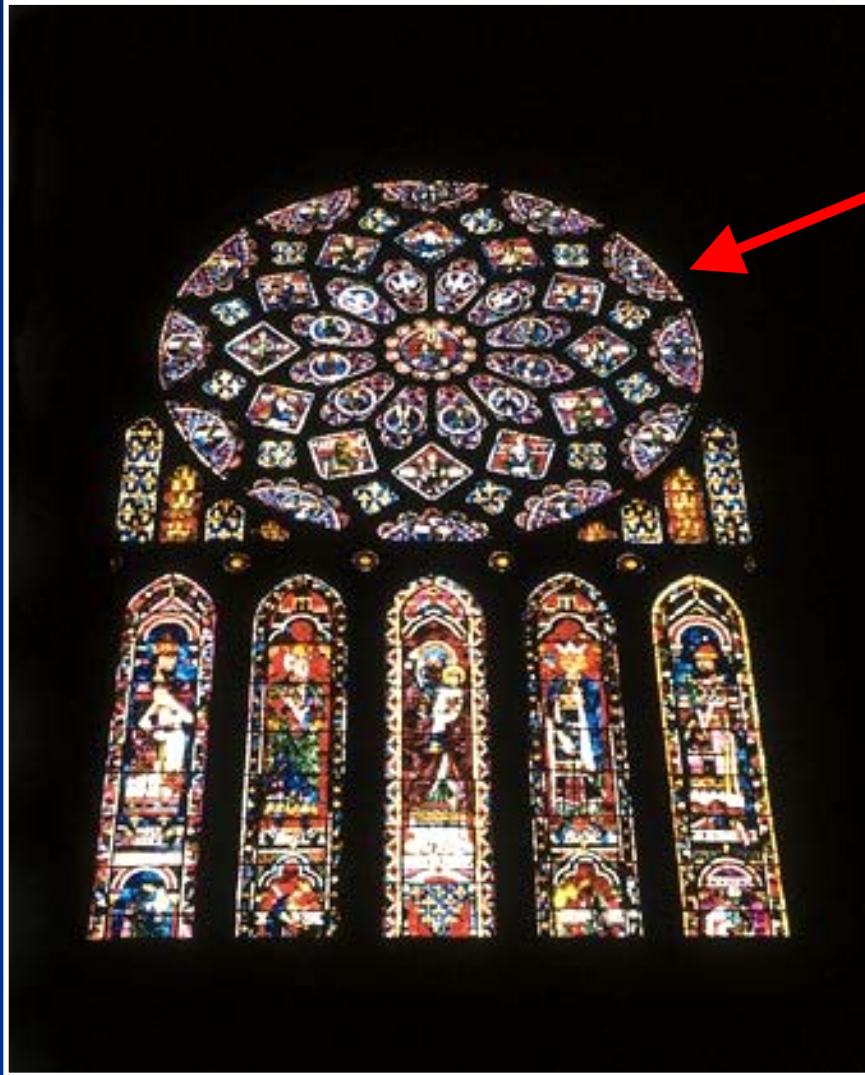
witraż

Stanowi techniczne rozwiązanie problemu wypełnienia przestrzeni ogromnych okien gotyckich.

Poprzez barwną iluminację symbolicznie odbija poczucie Boskiej opieki

Stanowi formę „slajdu” wyświetlającego najważniejsze treści Ewangelii

Symbolika średniowiecznej katedry

rosetta

W średniowiecznej architekturze kościelnej duży kolisty otwór okienny, na ogół w fasadzie lub innej ścianie szczytowej np. transeptu, wypełniony dekoracją o układzie koncentrycznym.

W ornamentyce był to motyw stylizowanego kwiatu (pierwotnie róży) z dośrodkowym układem płatków.

Symbolika średniowiecznej katedry

rozeta

Symbolika średniowiecznej katedry

transept

Nawa poprzeczna w kościele chrześcijańskim, prostopadła do głównej osi budowli, usytuowana na ogół między korpusem nawowym a prezbiterium;

SYMBOLICZNIE przedstawia poprzeczne ramię krzyża, na którego planie wybudowana jest świątynia

Symbolika średniowiecznej katedry

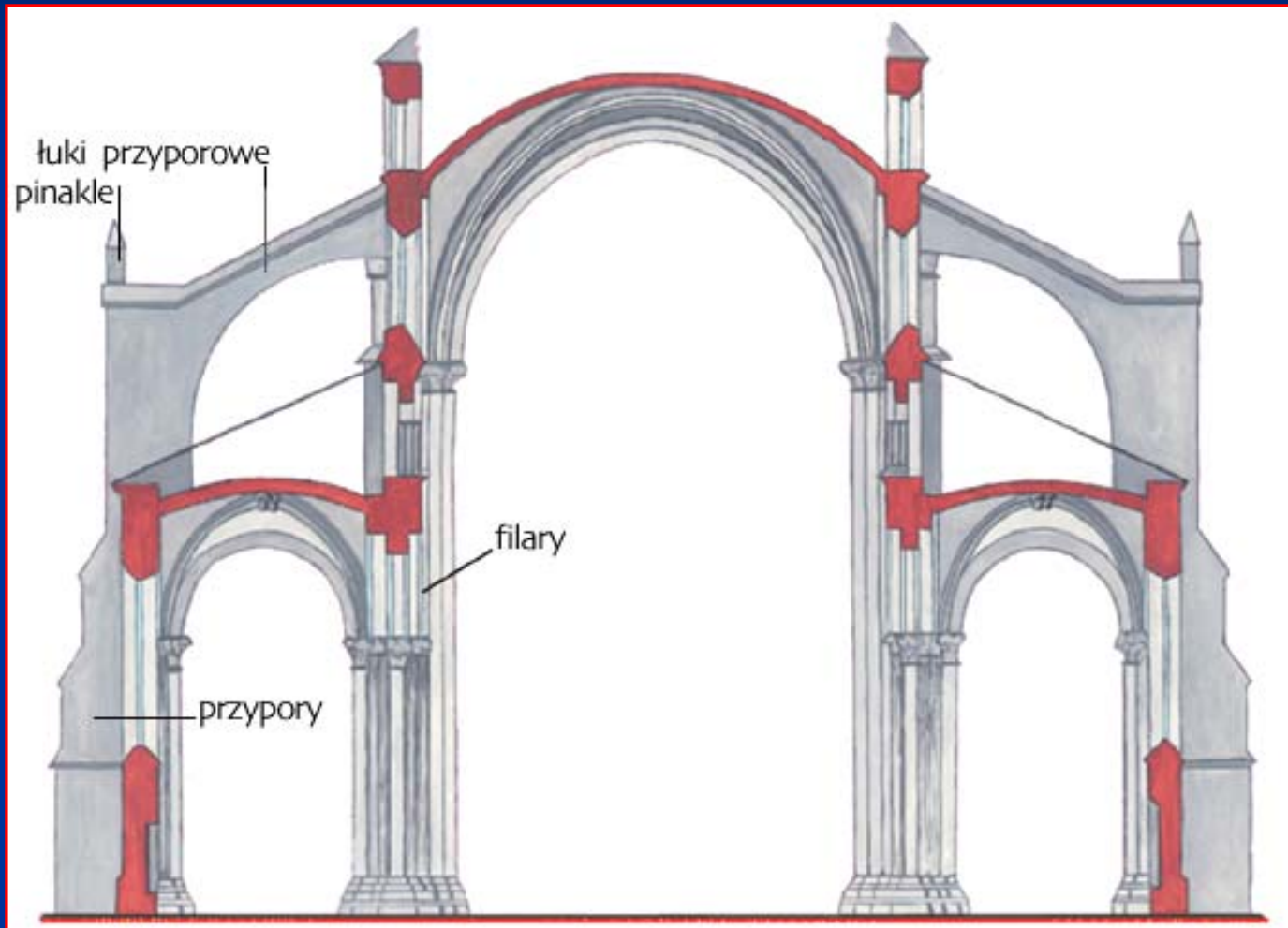
Łuk przyporowy

System konstrukcji stabilizujący budowlę.

Ciężar sklepienia nawy głównej jest przenoszony częściowo — dzięki łukom przyporowym ponad dachami naw bocznych lub ukrytych w poddaszach — na zewnętrzne przypory.

łuk przyporowy

Symbolika średniowiecznej katedry

Łuk przyporowy

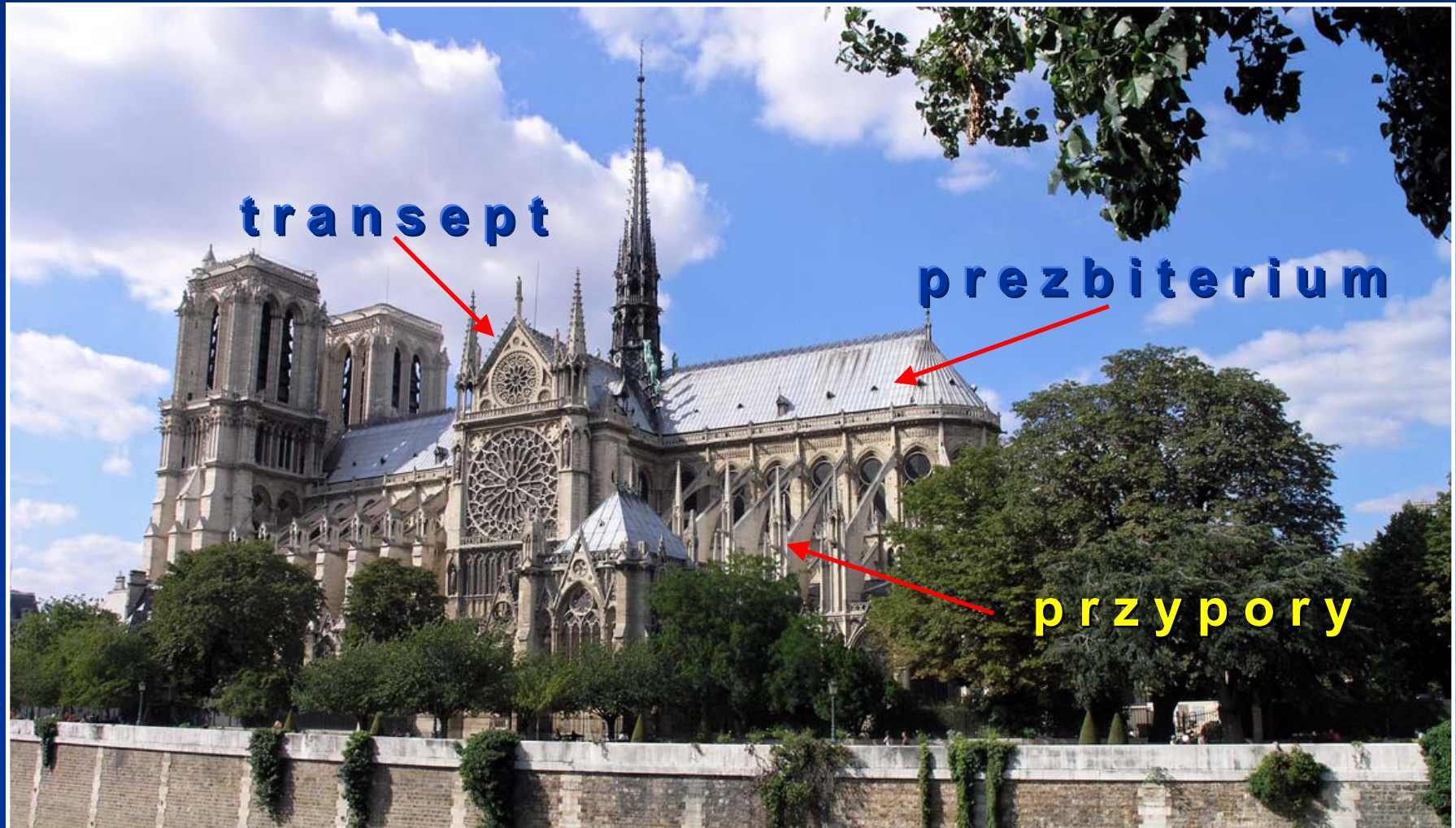
Oprócz swej „technicznej” funkcji łuki stanowią wyobrażenie **SŁUPÓW ŚWIATA** w średniowiecznej wizji kosmosu.

SŁUPY „chronią” bezbronego człowieka przed złem i niebezpieczeństwem

Symbolika średniowiecznej katedry

łuk przyporowy

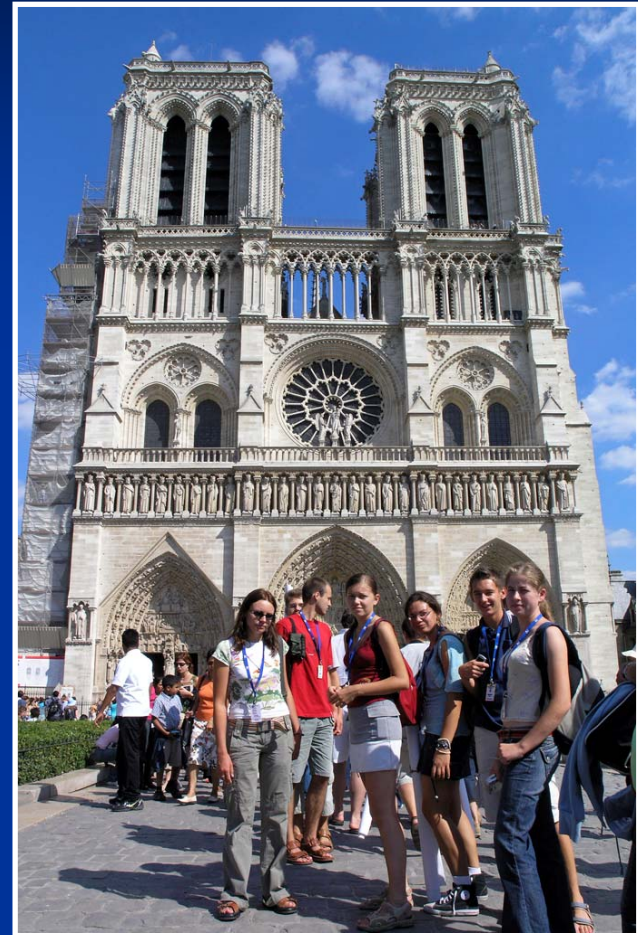

Style architektoniczne średniowiecza

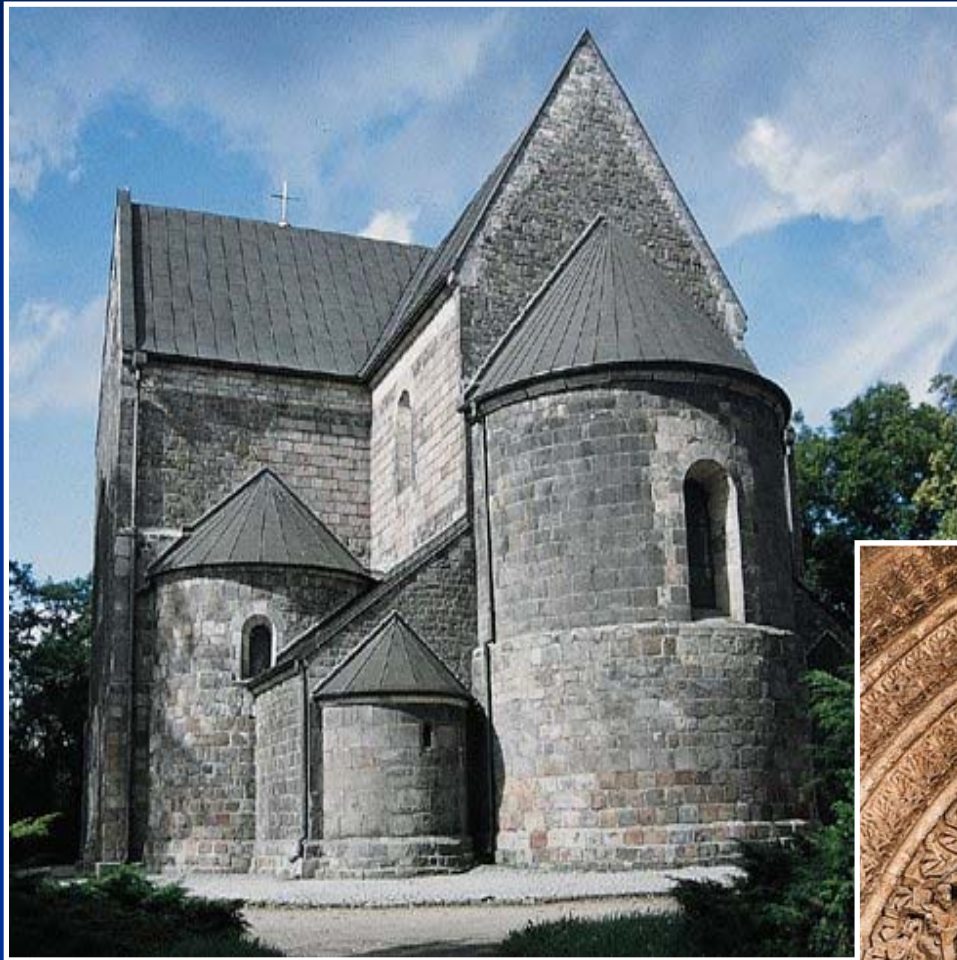
styl romański

styl gotycki

Style architektoniczne średniowiecza

styl romański

romański portal

Style architektoniczne średniowiecza

Bazylika w Strzelnie - romańskie kolumny

Style architektoniczne średniowiecza

Bazylika w Strzelnie - romańskie kolumny

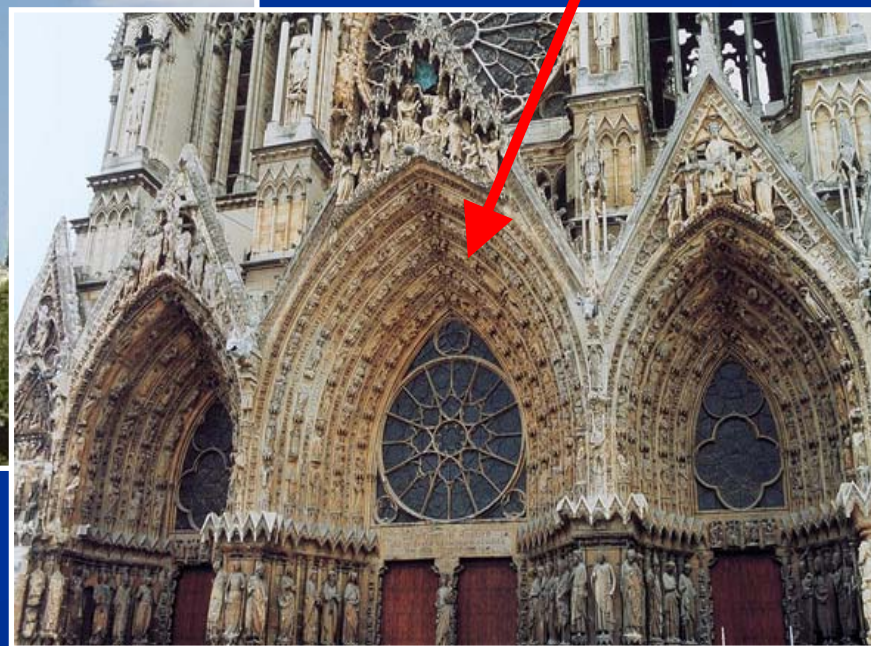

Style architektoniczne średniowiecza

gotycki portal

gotyk

Styl gotycki

Katedra Notre Dame w Paryżu

Styl gotycki

Kościół St-Eustache w Paryżu

Styl gotycki

Kościół St-Eustache w Paryżu

Styl gotycki

Kościół St-Eustache w Paryżu

Architektoniczne odmiany kościołów

kościół halowe

- wszystkie nawy są tej samej wysokości,
- nawy przykryte są jednym wspólnym dachem

kościół bazylikowe

- nawa środkowa jest wyższa i szersza od pozostałych,
- każda nawa pokryta jest odrębnym dachem,
- bryłę budowli stanowią dostawiane do siebie różnej wielkości proste formy geometryczne

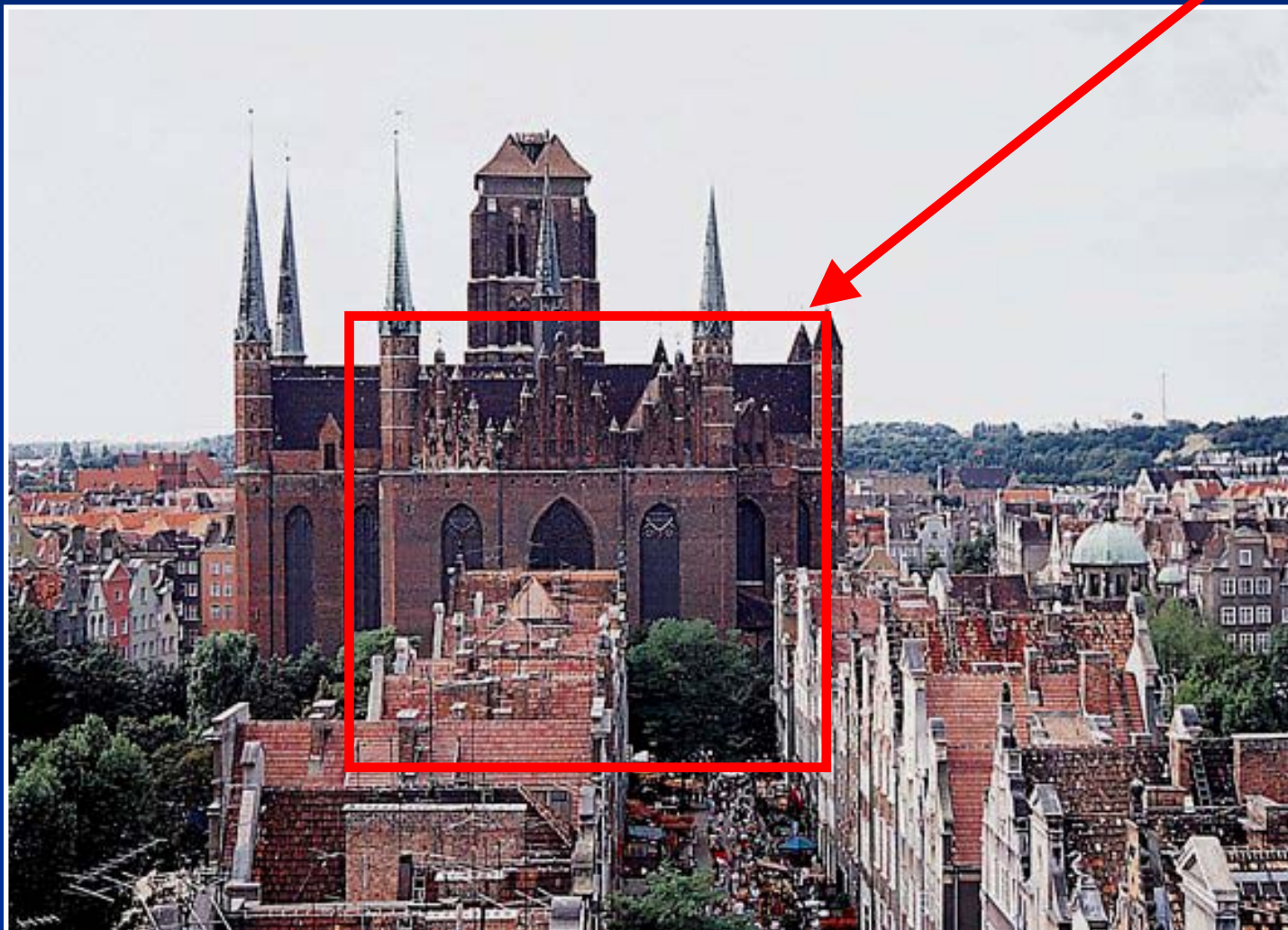
Przykład kościoła halowego

Gotycka katedra św. Jana w Toruniu

Przykład kościoła halowego

Gotycki kościół Mariacki w Gdańsku

Przykład kościoła bazylikowego

Romańska bazylika w Tumie pod Łęczycą

Katedry Europy

Mediolan, katedra Marii Panny

**Pięcionawowa,
największa gotycka
świątynia we Włoszech**

Katedry Europy

Westminster, opactwo

Jest to najwyższa budowla gotycka na Wyspach Brytyjskich.

Prawie wszyscy monarchowie angielscy byli koronowani w tym kościele, a wielu z nich także tu spoczywa.

Tu odbywają się śluby członków rodziny królewskiej.

W środku znajduje się Grób Nieznanego Żołnierza.

Katedry Europy

Canterbury, katedra p.w. Chrystusa

**Katedra
jest główną
siedzibą
arcybiskupa
kościół
anglikańskiego**

Katedry Europy

Chartres, katedra Notre Dame

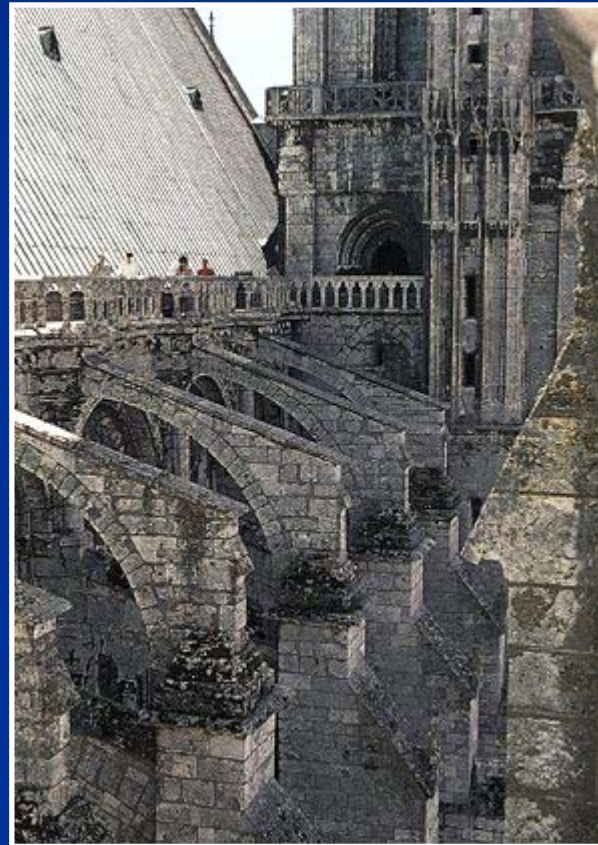
Gotycki portal potrójny

Katedry Europy

Chartres, katedra Notre Dame

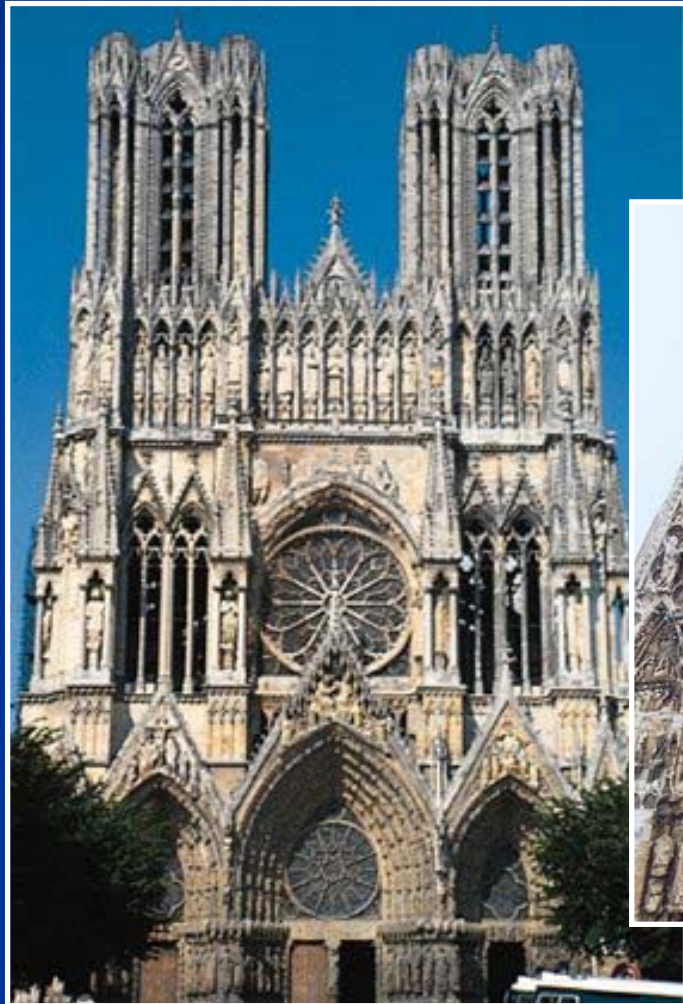

łuki przyporowe katedry

Katedry Europy

Reims, katedra Notre Dame

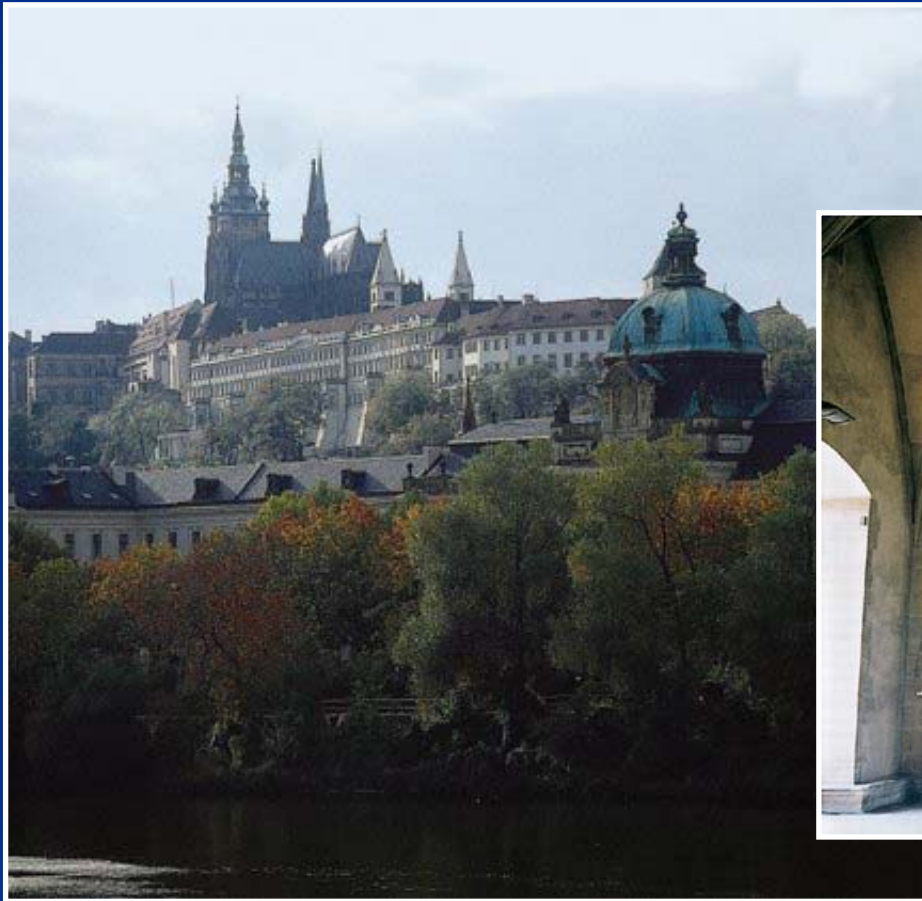

Tutaj w 496 r. przyjął chrzest
pierwszy król Franków - Chlodwig

Katedry Europy

Praga, katedra św. Wita na Hradczanach

Gniezno, widok na gotycką katedrę z XIV wieku

Gniezno,

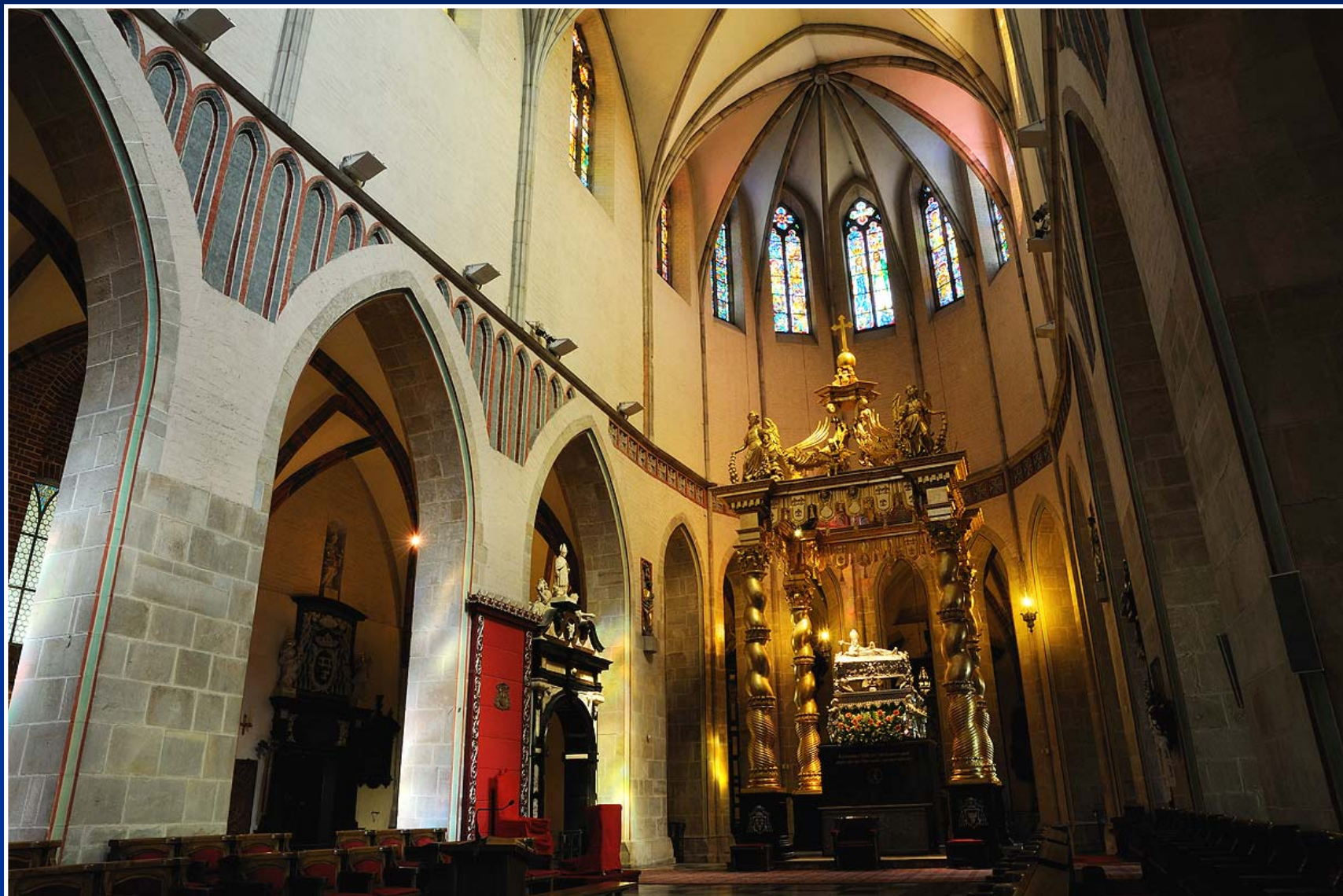
widok na gotycką katedrę z XIV wieku

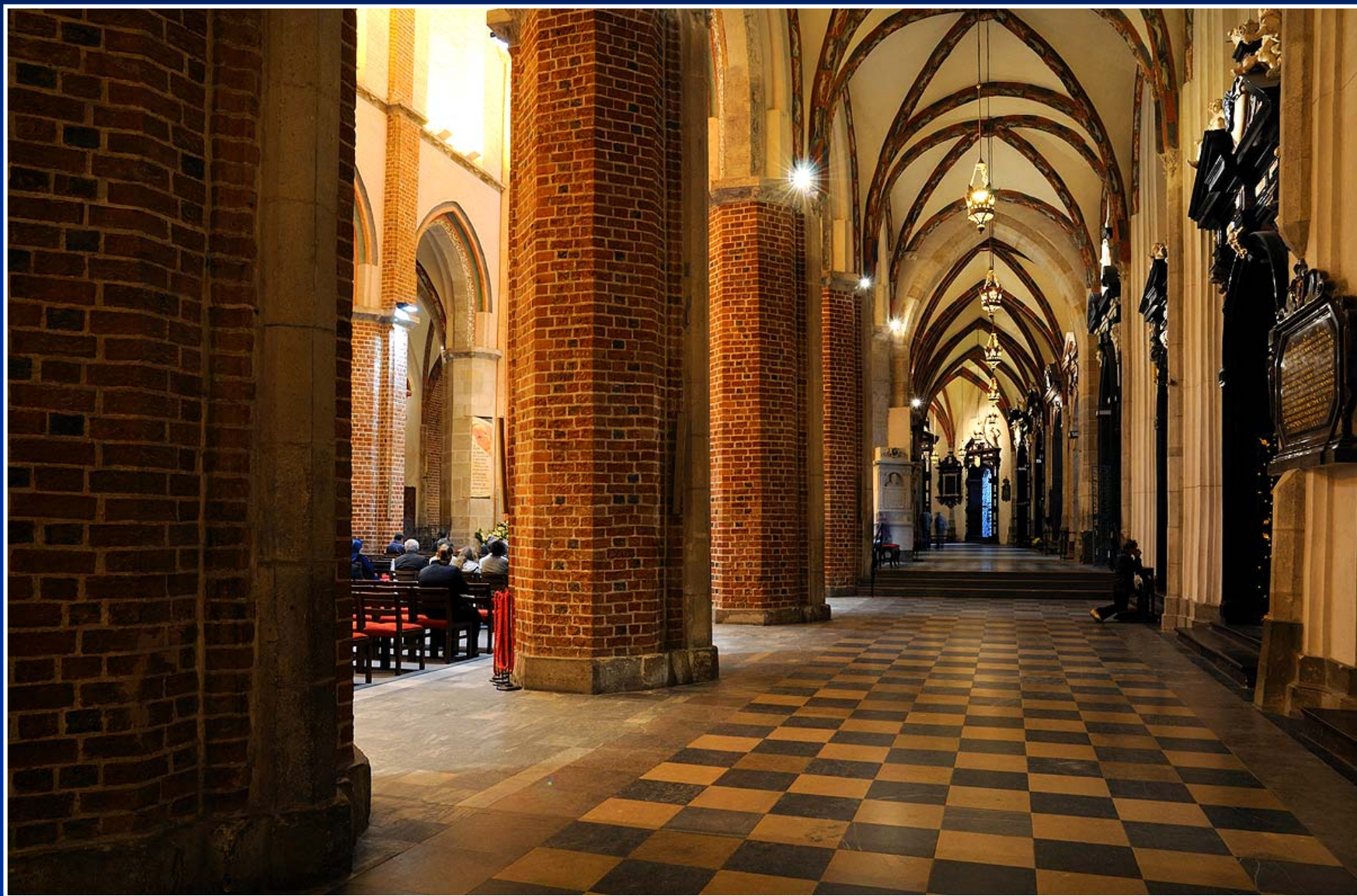
Gniezno,

gotycka katedra z XIV wieku – nawa główna

Gniezno, gotycka katedra z XIV wieku – nawa boczna

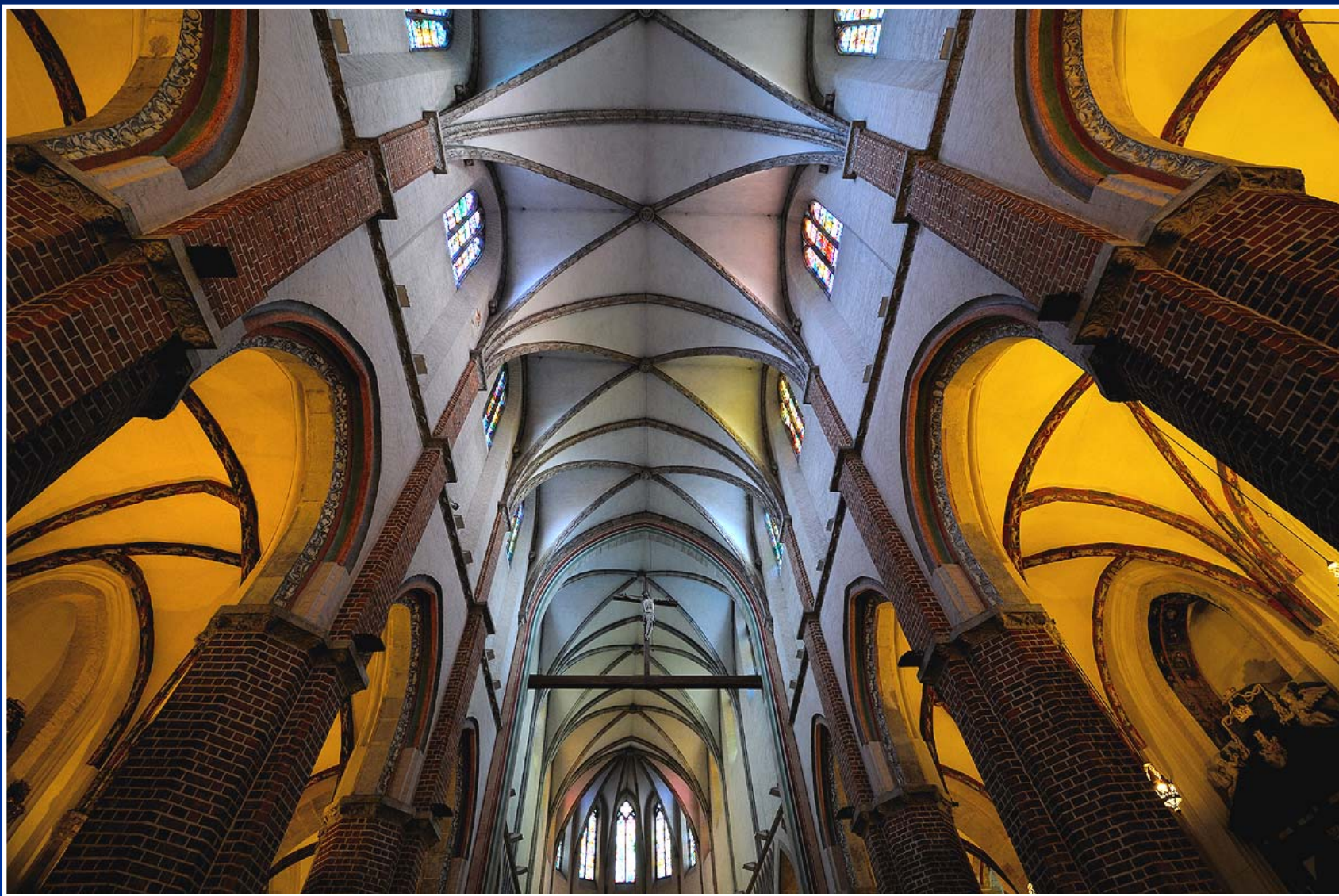
Gniezno, gotycka katedra ze sklepieniami

Gniezno, katedra

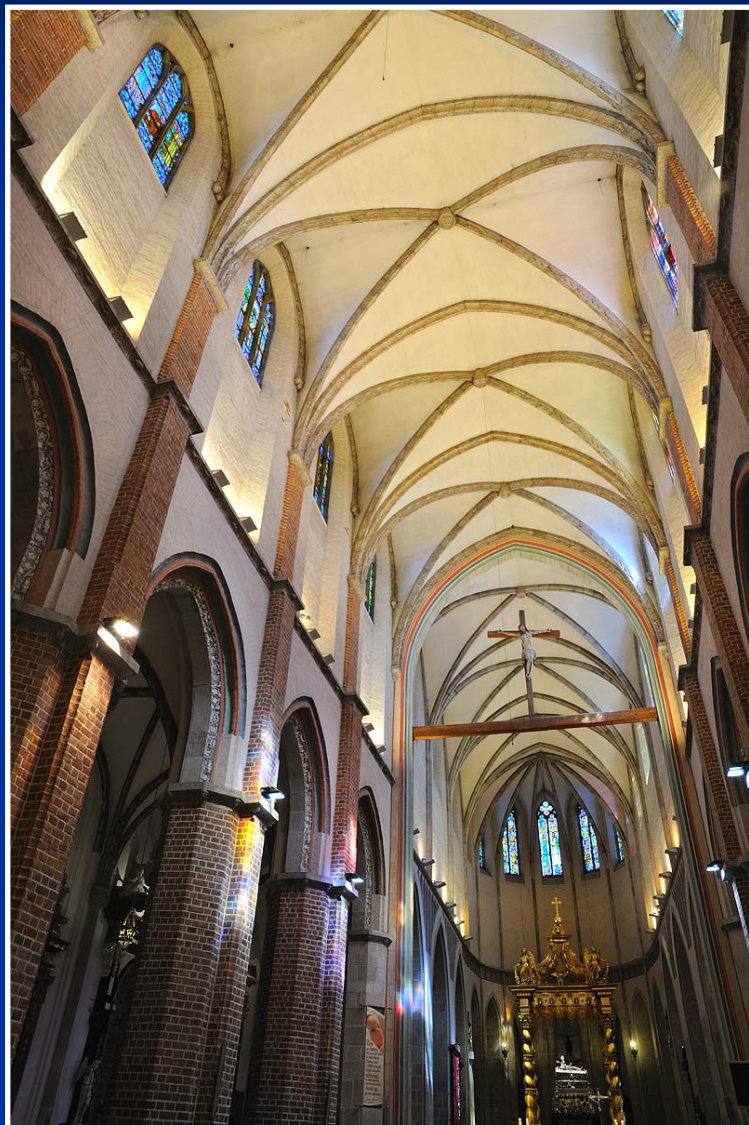
- gotyckie sklepienia naw głównej i bocznych

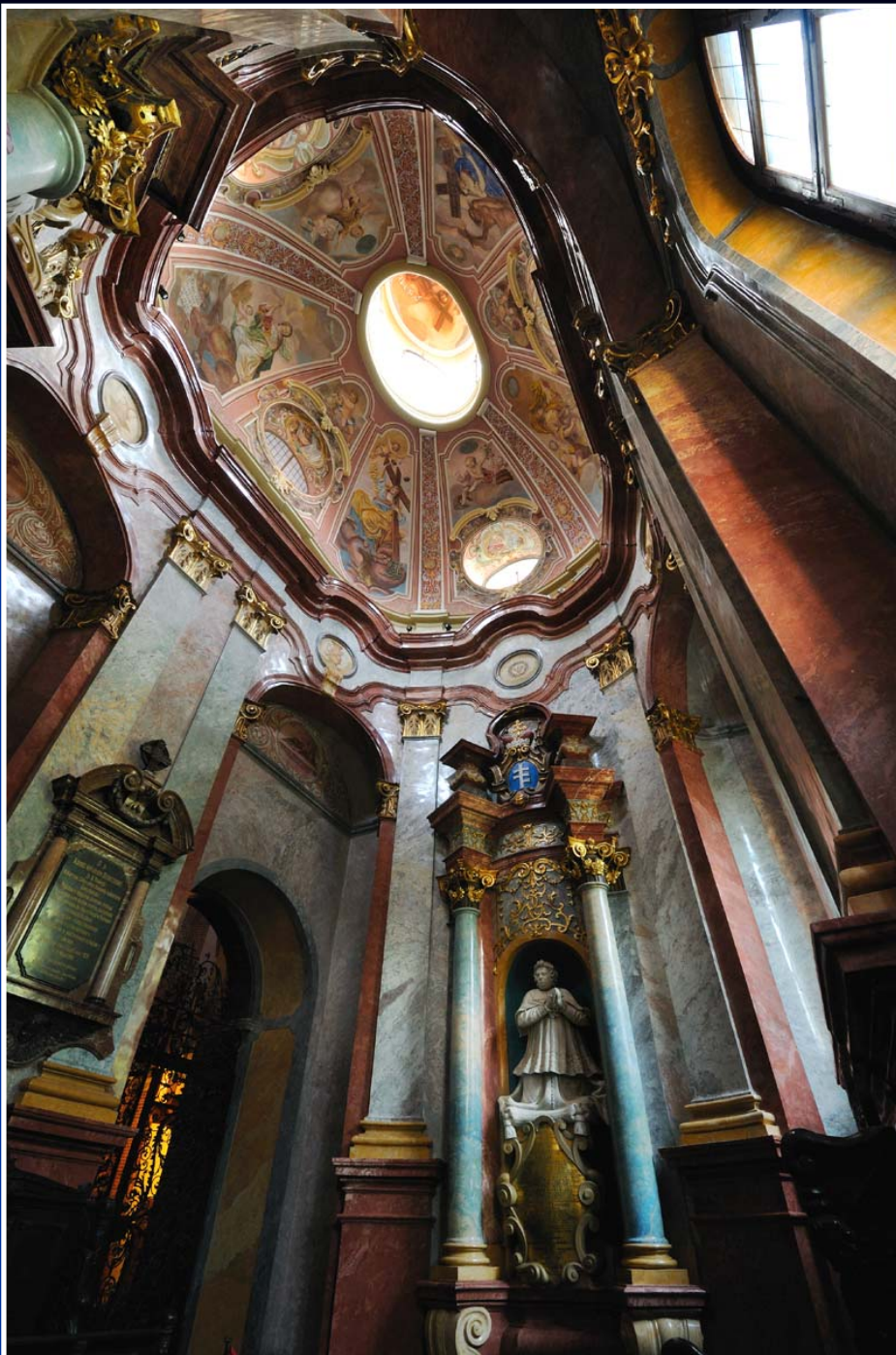

Gniezno,

katedra - nawa główna z barokowym ołtarzem

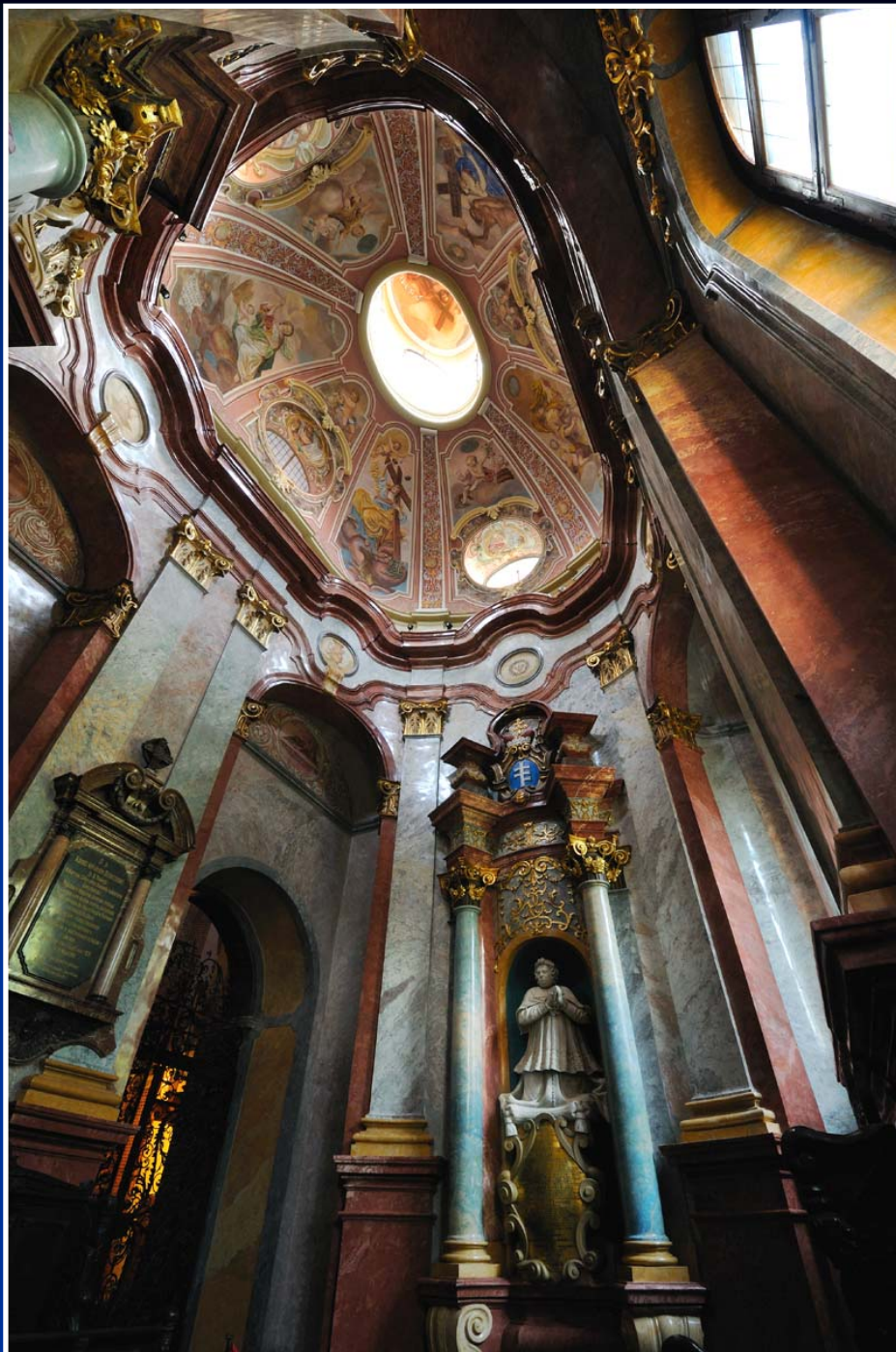

Gniezno, gotycka katedra

to nie
tylko
gotyk

kaplica Potockich

Gniezno, gotycka katedra

przykład
barokowej
bocznej
kaplicy

kaplica Potockich

Gniezno, katedra

- barokowe sklepienie w bocznej kaplicy Potockich

ZAPAMIĘTAJ

- ❖ katedra, nie tylko gotycka, to całościowy **TEKST KULTURY**, który powstał po to, by go „czytać” i ciągle odczytywać na nowo.
- ❖ dla człowieka dawnych czasów była także swoistym „brykiem” z głównych prawd wiary (= **biblia pauperum**).
- ❖ dla człowieka dzisiejszego stanowi **świadcstwo** sposobu widzenia świata i religijności tamtych ludzi.

Aby poprawnie wypełnić kartę pracy,

namów
swojego
nauczyciela
do
wspólnego
odwiedzenia
wrzesińskiej
fary i zapoz-
nania się z
jej historią...

